

2849/06.00.00/2023

Kuopion yliopistollinen sairaala

19.11.2023

Vastaus valtuustoaloitteeseen palveluseteli yksilö- ja perhepsykoterapiaan

Valtuustoaloitteen esityksen keskeinen sisältö:

Keskustan valtuustoryhmä on esittänyt 27.3.2023 päivätyllä valtuustoaloitteella että Pohjois-Savon hyvinvointialue valmistelee palvelusetelijärjestelmää lyhytkestoiseen yksilö- ja perhepsykoterapiaan, joka nopeuttaa hoitoon pääsyä ja toipumista sekä ehkäisee mielenterveysongelmien kroonistumista. Edelleen valtuustoaloitteessa esitetään, että palvelusetelin myöntäminen ja asiakasohjaus on palveluissa keskeinen asia ja että palveluseteli tulee myöntää matalalla kynnyksellä.

Vastaus valtuustoaloitteessa esitettyihin asioihin:

Pohjois-Savon hyvinvointialueen erityispalveluihin kuuluva mielenterveys ja hyvinvointipalveluyksikkö tuottaa erityistason mielenterveyspalvelut nuoriso- ja aikuispsykiatrian osalta. Lastenpsykiatriset erityispalvelut tuotetaan lääkinnällisen palveluyksikön toimesta. Lisäksi peruspalveluihin kuuluu lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluja (LaNu). Keskityn vastauksessani nuorisopsykiatrian sekä aikuispsykiatrian erityispalveluihin.

Tuon esille palveluyksikön taloudellisen toteuman seurannasta seuraavaa: Lokakuun 2023 loppuun mennessä toimintakulut palvelujen oston osalta ovat ylittäneet talousarvion. Palvelujen osto 28,2 M €. Asiakaspalvelujen oston toteuma 13,6 M €, josta ennuste koko vuodelle 17,1 M €. Kaikkiaan noin 5 M € ennusteen mukaan käytetään vuodessa maksusitoumusten kautta oman toiminnan ulkopuolelta ostettuihin mielenterveys- ja päihdepalveluihin. Näihin palveluihin sisältyvät psykoterapiat, neuropsykologiset valmennukset sekä erilaiset kuntoutukselliset palvelut kuten määräämälliset laituskuntoutuspalvelut.

Terapiapalvelut ovat kirjautuneet seuraaville tileille, joiden toteuma lokakuun lopussa 2023, talousarvioon varattu määräraha koko vuodelle ja ennuste koko vuodelle sekä talousarviosuunnittelu Ta2024:

2849/06.00.00/2023

Kuopion yliopistollinen sairaala

19.11.2023

Tilinumero	Toteuma 10/2023 3 €	Ta 2023 3 €	Ennuste 2023 €	Ta 2024 4 €
43009 Muut tutkimus- ja hoitopalvelut *	927 724	762 300	1,1 M	173 000
430014 Terapiapalvelut	286 933	356 208	344 320	434 000
434000 Asiantuntija/konsulttipalvelut/psykoterapia palvelut	35 875	94 753	43 050	124 000
yhteensä	1 250 532	1 213 261	1 487 370	731 000

*Tilille 43009 Muut tutkimus- ja hoitopalvelut on kirjautunut pääosin muita kuin psykoterapiapalveluita.

Edellä olevan talousarvio 2024 huomioon ottaen joudumme sopeuttamaan palvelutuotantoa pysyäksemme raamin mukaisessa tavoitteessa. Palveluyksikkömme toimintakuluennuste tälle vuodelle on 53,9 M €, joka ylittää tämän vuoden talousarvion 40,4 M €, ylityksen ollessa 13,5 M €. Vuodelle 2024 talousarvion toimintakuluraami on 53,8 M €. Tässä raamissa on 2,8 M € keskitetyn sijaisvälityksen varausta, jolloin tulee huomioida, että tämän vuoden toimintakuluennuste ylittää todellisuudessa vuoden 2024 toimintakuluraamin lähes 3 M €. Sopeuttamistarve keskittyy erityisesti palvelujen ostoihin. Joudumme edelleen hoitotakuussa pysyäksemme ostamaan lääkäripalveluja ostopalveluin. Lisäksi palvelujen ostot muilta hyvinvointialueilta sekä Niuvanniemen ja Vanhan Vaasan hoitopäivät tuottavat isoja kustannuksia. Viimeksi mainitut yli 9 M € vuodessa.

Suunnitelmana on lisätä kuntouttavia palveluja omana toimintana ja siten vähentää ulkoa ostettavia palveluja kuten psykoterapioita. Tähän tähdätään suunnitelmallisesti henkilöstön kouluttamisen kautta. Tulemme käynnistämään vuoden 2024 aikana kuntoutuspalvelujen kilpailutuksen. Tässä yhteydessä suunnitelmana on laatia tarkemmat vaatimukset palveluntuottajien hoidon vaikuttavuuden seurannasta. Tulemme rajaamaan

2849/06.00.00/2023

Kuopion yliopistollinen sairaala

19.11.2023

maksusitoumuksin myönnettävän psykoterapiahoidon määräaikaiseksi sekä suosimaan lyhytpsykoterapiaa.

Ennen kilpailutuksen toteuttamista ei ole tarkoituksen mukaista käynnistää palvelusetelitoimintaa yksilö- ja perhepsykoterapiaan. Nykyinen käytäntö, jossa harkitusti on myönnetty maksusitoumus kyseisiin ulkopuolelta hankittuihin palveluihin, on ollut alueellamme toimiva. Lisäksi potilaita ohjataan aktiivisesti Kelan tukemaan kuntoutuspsykoterapiaan sekä tämän lisäksi myös Kelan tukemaan vaatimaan lääkinnälliseen kuntoutukseen.

Haluan tuoda esille sen, että kaikkien psykiatrisessa tutkimuksessa ja hoidossa olevien potilaiden tilanteessa ei tarvita psykoterapeuttikoulutuksen suorittaneen työntekijän hoitosuhdetta. Monissa tilanteissa moniammatillisen työryhmän tarjoamat hoito- ja kuntoutustoimet ovat ensiarvoisen tärkeitä ja tuottavat parhaat hoidolliset tulokset. Silloin kun potilaat tarvitsevat moniammatillista psykiatrista hoitoa, sen toteuttaminen tapahtuu parhaiten julkisen sektorin toimipisteessä. Terapeuttisen hoitosuhteen luottamus on hoidon vaikuttavuudessa erityisen merkittävä ja myönteiseen hoitotulokseen johtava. Tällainen hoitosuhde voi syntyä psykiatrian poliklinikan hoitosuhteessa yhtä hyvin kuin yksityisen psykoterapeutin vastaanotolla. Esteellisyystilanteet ovat useimmiten niitä tilanteita, jolloin ohjaamme potilaan ulkopuolelta ostettavaan psykoterapiaan. Muissa tilanteissa pidämme ensisijaisena omana toimintana tuotettua terapeuttista hoitosuhdetta yhdistettynä moniammatillisen tiimin toimintaan.

Pohjois-Savon psykiatrisen erikoissairaanhoidon jonotilanteen parantuminen verrattuna kahteen edelliseen vuoteen näkyy alla olevassa NHG:n laatimassa kuvassa.

2849/06.00.00/2023

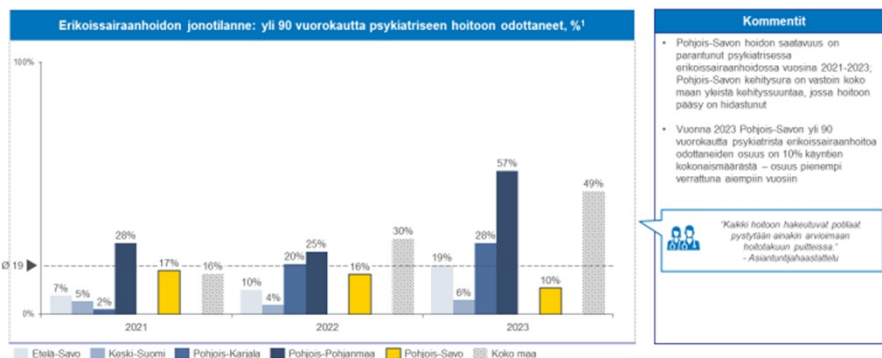
Kuopion yliopistollinen sairaala

19.11.2023

Pohjois-Savossa jonotilanne on parantunut psykiatrisessa ESH:ssa vuosina 2021-2023; vuonna 2023 tilanne keskimäärin verrokkialueita parempi

Koko maan tasolla yli 90 vuorokautta psykiatriseen hoitoon odottaneiden määrä kasvanut voimakkaasti

Kommentit

- Pohjois-Savon hoidon saatavuus on parantunut psykiatrisessa erikoissairaanhoidossa vuosina 2021-2023. Pohjois-Savon kehitysura on vastoin koko maan yleistä kehityssuuntaa, jossa hoitoon pääsy on hidastunut.
- Vuonna 2023 Pohjois-Savon yli 90 vuorokautta psykiatrisesta erikoissairaanhoidosta odottaneiden osuus on 10% käyntien kokonaismäärästä – osuus pienempi verrattuna aiempiin vuosiin.

"Kaikki hoitoon hakeutuvat potilaat pysyvät aina arvioimaan hoitotilansa puhtaina."
- Asiantuntija-asiantuntija

1) Hoidon odotusaika on hoitoonotusajan ja hoitoon saamisen välinen aika. Vuosien 2021 ja 2022 luvut perustuvat sen sijaan sairaanhoitopiirien ilmoittamiin luvuihin.
Lähde: THL, Setokartat raportit (erikoissairaanhoidon jonotilanne) <https://thl.fi/tietopalvelu/ja-datatilastot/ajalleasiantuntija-asiantuntija>

Kiitän Keskustan valtuustoryhmää laitimastaan valtuustoaloitteesta. Tarkastelemme toimintaamme tavoitteena kehittää palveluja kattamaan entistä paremmin alueellamme esiintyvän tarpeen huomioiden tuotettavien palvelujen tasapuolisuuden, hoidollisen perustelun palvelujen valinnassa sekä vastuullisuuden kustannusten hallinnassa.

Teijamari Laasonen-Balk
Palveluyksikköjohtaja, mielenterveys ja hyvinvointipalvelut